

Utbildningsdepartementet

Irène Häggström
BESLUT

2005-09-06
Reg.nr. 641-1464-05

Uppföljning av examensrätt för psykoterapeutexamen vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos

Högskoleverket finner anledning att ifrågasätta examensrätten för Svenska föreningen för klinisk Hypnos och föreslår regeringen att återkalla examensrätten för psykoterapeutexamen.

Tidigare handläggning av ärendet

Högskoleverket avslutade i april 2004 en uppföljning av examensrätt för psykoterapeututbildning vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos, som bedriver utbildning i Göteborg och Stockholm. Uppföljningen resulterade i att Högskoleverket ifrågasatte examensrätten på grund av brister i flera av kvalitetskriterierna. Det gällde framför allt brister i ledning och organisation, antagningsförfarandet, lärarkompetens, utbildningens uppläggning och innehåll samt studentmedverkan.

Högskoleverket anmodade därför Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos att avhjälpa bristerna inom ett år.

Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos inkom den 5 april 2005 med redovisning av de åtgärder som vidtagits.

För att biträda Högskoleverket med granskning av det inkomna materialet anlätades samma sakkunniggrupp som tidigare. Gruppen har bestått av professor Marianne Cederblad, Stockholm, professor Siv Boalt Boëthius, Stockholm, divisionschef Olav Bengtsson, Barn- och ungdomspsykiatri i Stockholm samt professor Bo Sigrell, Stockholm. Marianne Cederblad har varit gruppens ordförande. Projektansvarig från Högskoleverket har varit Irène Häggström.

Bedömning

De sakkunniga anser att Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos inte uppfyller de kvalitetskrav som måste ställas på en högskoleutbildning. De bedömer att förändringar och förbättringar har genomförts på ett flertal punkter, men att det fortfarande återstår allvarliga brister då det gäller lärarnas akademiska kompetens och kliniska erfarenhet samt i intervjuförfarandet vid urval till utbildningen. Den bristande lärarkompetensen gäller den utbildning som bedrivs i Stockholm.

BESLUT

2005-09-06

Reg.nr. 641-1464-05

Sid 2

Därför anser de sakkunniga att föreningen inte bör ges tillstånd att fortsätta bedriva den utbildning som är förlagd där. Om det enligt högskolelag och högskoleförordning inte är möjligt att återkalla examensrätten för en utbildningsort anser de sakkunniga att examensrätten i sin helhet vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos bör återkallas.

Beslut

De sakkunnigas yttrande har utgjort underlag för Högskoleverkets beslut. Högskoleverket instämmer i de sakkunnigas bedömning och föreslår departementet att examensrätten för psykoterapeututbildningen vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos återkallas.

De vidtagna åtgärderna är tillräckliga på flera av de punkter som uppvisade brister vid omprövningen, men bristerna är fortfarande alltför stora då det gäller viktiga kvalitetskriterier såsom lärarkompetens och urvalsförfarande vid antagning av studenter. Lärarnas bristande akademiska kompetens och kliniska erfarenhet medför att utbildningen inte uppfyller de krav som kan ställas på grundläggande högskoleutbildning. Bristerna gäller utbildningen som bedrivs i Stockholm, men examensrätten gäller för utbildningen som helhet och är inte delbar. Därför beslutar Högskoleverket föreslå regeringen att återkalla rätten att utfärda psykoterapeutexamen för Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos.

Beslut att avge detta yttrande har fattats av universitetskansler Sigbrit Franke efter föredragning av utredare Iréne Häggström i närvaro av avdelningschef Clas-Uno Frykholm och kanslichef Lennart Ståhle. I beredningen har verksjurist Barbro Molander deltagit.

Sigbrit Franke

Iréne Häggström

Kopia till:

Svenska Föreningen för
Klinisk Hypnos
Att: Susanna Carolusson
Erik Dahlbergsgatan 9
411 26 GÖTEBORG

De sakkunniga

Slutligt yttrande över uppföljning av examensrätt för psykoterapeutexamen vid Svenska föreningen för Klinisk Hypnos

September 2005

Innehållsförteckning

Slutligt yttrande över uppföljning av examensrätt för psykoterapeutexamen vid Svenska föreningen för Klinisk Hypnos.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Missiv	3
Slutligt yttrande över uppföljning av examensrätt för psykoterapeutexamen vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos.....	4
Bakgrund.....	4
Sammanfattning	4
Genomförda förändringar.....	5
Ledning och organisation.....	5
Behörighet och antagning	5
Utbildningens organisation och omfattning	5
Lärare.....	6
Studentmedverkan	6
Bedömning.....	6

Missiv

Till
Universitetskanslern
Högskoleverket

Högskoleverket har genomfört uppföljning av Svenska föreningen för Klinisk Hypnos' rätt att utfärda psykoterapeutexamen.

För att biträda Högskoleverket med uppföljningen har följande sakkunniga personer anlitats:

Professor Marianne Cederblad, Stockholm, professor Siv Boalt Boëthius, Stockholm, Olav Bengtsson, divisionschef för Barn- och ungdomspsykiatri i Stockholm samt professor Bo Sigrell, Stockholm. Marianne Cederblad har varit ordförande i gruppen.

Ett första yttrande i uppföljningen avlämnades i mars 2004. De sakkunniga avlämnar härmed sitt slutliga yttrande efter det att Svenska föreningen för Klinisk Hypnos har redovisat genomförda förändringar.

Projektansvarig från Högskoleverket har varit Iréne Häggström.

Stockholm i september 2005

För sakkunniggruppen:

Marianne Cederblad

Siv Boalt Boëthius

Olav Bengtsson

Bo Sigrell

Slutligt yttrande över uppföljning av examensrätt för psykoterapeutexamen vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos

Bakgrund

Högskoleverket avslutade i april 2004 en uppföljning av examensrätt för psykoterapeututbildning vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos. Uppföljningen resulterade i att Högskoleverket pekade på brister beträffande flera av kvalitetskriterierna.

Högskoleverket anmodade därför Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos (SFKH) att avhjälpa bristerna inom ett år.

Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos har inkommit med underlag för granskning av hur bristerna har åtgärdats.

Sammanfattning

Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos har sedan omprövningen vidtagit flera förtjänstfulla åtgärder för att rätta till de brister som då påpekades. Beslut om förändringar och förbättringar har fattats på ett flertal punkter, men fortfarande återstår allvarliga brister, både då det gäller lärarnas kompetens och erfarenhet samt i intervjuförandet vid urvalet.

Lärarkompetensen är en mycket central fråga för att inneha examensrätt. SFKH har, trots förändringar i lärarstaben, inte lyckats knyta till sig lärare med tillräcklig formell kompetens och klinisk och pedagogisk erfarenhet. De sakkunniga ser det som en brist i sig att utbildningsanordnaren bedömer den tillsatta lärargruppen som tillräckligt kompetent för att uppfylla kvalitetskraven för examensrätt. Lärarkompetensen kan i detta fall inte anses som svårbedömd och att inte kunna bedöma vilka krav som måste ställas på lärarna för att de skall uppfylla minimikrav för att undervisa på högskolenivå är i sig ett allvarligt tecken på bristande högskolemässighet.

Antagningsförandet, med som regel enbart en intervjuare och två endast i undantagsfall, är inte tillfredsställande. För en mer objektiv bedömning bör varje sökande som kallas till intervju få möjlighet att möta två intervjuare.

Inom flera områden där brister påpekades finns planer till förändringar, men beslut har ännu inte fattats. Av det insända materialet framgår inte alltid klart vad som är beslutat och vad som är planerat. Bedömargruppen

finner att det fortfarande föreligger bristande analys av verksamheten och att det saknas helhetssyn på utbildningen.

Bristerna bedöms så allvarliga att de sakkunniga anser att Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos inte uppfyller de kvalitetskrav som måste ställas på högskoleutbildning. De sakkunniga anser därför att föreningen inte bör ges tillstånd att fortsätta bedriva den utbildning som är förlagd till Stockholm. Om det enligt högskolelag och högskoleförordning inte är möjligt att återkalla examensrätten för en utbildningsort anser de sakkunniga att examensrätten i sin helhet vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos bör återkallas.

Genomförda förändringar

Ledning och organisation

Bristerna inom organisationen har åtgärdats så att graden av ansvarsfördelning då det gäller utbildningens planering och genomförande nu, enligt dokumentationen, inte enbart vilar på den utbildningsansvariga. Öppenheten har ökat bl.a. genom fler protokollförda möten. Det är dock fortfarande svårt att se var i organisationen olika beslut fattas.

Lärare och handledare tar nu en mer aktiv del i planeringen. Examinatorerna och lärarna har tagit mer ansvar för att samordna och informera om utbildningen. Genom att möten protokollförs anses organisationen blivit mer kollegiestyrd.

Behörighet och antagning

Kursledningen har fattat beslut om att dispenser vid antagning endast skall medges i undantagsfall och beslut om sådana dispenser skall fattas av hela kursledningen tillsammans efter att lärarkollegiets synpunkter inhämtats.

Intervjuer inför antagning skall enligt beslut även fortsättningsvis genomföras med en intervjuare. Enbart då det föreligger tveksamhet vad gäller den intervjuades lämplighet att antas till utbildningen erbjuds den sökande ytterligare en intervju med annan intervjuare. Om det råder oenighet bland lärarna lyfts frågan om antagning till kursledningen, annars avgörs antagning av den kursansvariga.

Utbildningens organisation och omfattning

De s.k. fredagsseminarierna har fått en tydligare föreläsningsform. Litteraturseminarierna i Stockholm är lärarledda och genomförs huvudsakligen i hel grupp. Vid undervisningen i Göteborg finns fortfarande, på studenternas

uttalade önskan, en lektionstimme kvar med halva grupper där läraren alternerar mellan de båda grupperna.

Undervisningen har fr. o. m. 2004 fått tydligare och starkare inslag av teorilektioner. Samtliga undervisningsmoment innehåller fler teorilektioner med vissa lärarledda övningsinslag.

Examination

Grupprotokoll används inte längre för bedömning av studenternas prestationer. Examinationen är numera baserad på enbart individuella prestationer. Individuella redovisningar inför lärare och grupp har införts. Den skriftliga tentamen har kompletterats med ett muntligt framförande inför grupp. En individuell slutexamination genomförs med varje student. Kriterier för bedömning av examination har tydliggjorts.

Lärare

Utbildningen i Stockholm har sedan uppföljningen förstärkts med tre nya lärare och kollegiet omfattar nu totalt fyra lärare. En av lärarna i Stockholm är huvudlärare och skall ingå i kursledningen. För att stärka kontakten mellan lärarna har lärarmöten genomförts under året.

Studentmedverkan

Utbildningarna i Stockholm och Göteborg har nu varsin representant i kursledningen, vars möten de deltar i. Det ökade formella inflytandet har enligt uppgift medfört möjlighet till en konstruktiv dialog med studenterna.

Bedömning

Högskolemässigheten utgörs av samtliga kvalitetskriterier tillsammans. Några av kvalitetskriterierna har fått en större tyngd än andra. De kriterier som vid tidigare provningar har bedömts särskilt viktiga för utbildningens genomförande är

- Lärarkompetens
- Behörighet och antagning
- Utbildningens inriktning, organisation och omfattning
- Stabilitet och långsiktighet i utbildningen

De vidtagna åtgärderna och planerna är tillfredsställande då det gäller flera av kriterierna, men det är fortfarande alltför stora brister då det gäller antagningsförfarandet och lärarkapaciteten vid Stockholmsutbildningen.

Ledningen har försökt att ta tillvara studenternas egna önskemål om större lärarbredd. De sakkunniga anser dock att den förändring som skett inte är tillräcklig för att uppfylla de krav som måste ställas på lärare vid en påbyggnadsutbildning på högskolenivå. Lärarna uppfyller inte kraven på akademisk kompetens och därmed kan inte heller första kapitlet i Högskolelagen anses vara uppfyllt. Där framgår bl.a. att utbildningen skall vila på veten-

skaplig eller konstnärlig grund samt på beprövad erfarenhet. I enlighet med de krav som ställdes på lärarna i samband med den första examensrättsprövningen för psykoterapeututbildningar¹ måste lärarna ha god vetenskaplig skolning inom området samt pedagogisk kompetens. Det krävs också att lärarna har god psykoterapeutisk förmåga och klinisk erfarenhet.

För att utbildningen skall ligga på den nivå som förutsätts för en akademisk yrkesexamen krävs vidare att det finns en kärngrupp av behöriga lärare (legitimerade psykoterapeuter) varav minst en skall vara disputerad och ha ansvar för kursinnehållet.

De sakkunniga anser att de nytillsatta lärarna vid Stockholmsutbildningen inte uppfyller ovanstående krav. Bristerna gäller framförallt den akademiska kompetensen, den kliniska erfarenheten samt tidigare lärarerfarenhet inom området. Samtliga lärare vid utbildningen har otillräcklig erfarenhet för att undervisa på den nivå som krävs för en påbyggnadsutbildning. Ingen av lärarna i Stockholm är disputerad, enbart en av de nytillträdda lärarna har tidigare erfarenheter av lärarverksamhet (då som vårdlärare). De har också alltför begränsad klinisk erfarenhet för att utbilda inom området. Endast en av lärarna vid utbildningen i Stockholm har handledarutbildning. De sakkunniga anser att lärarnas kompetens kan ifrågasättas såväl ämnesspecifikt som högskolemässigt.

De sakkunniga anser att de förändringar som planeras då det gäller dispensförfarande är bra, men antagningsförförandet, med som regel enbart en intervjuare och två endast i undantagsfall, är inte tillfredsställande. För en mer objektiv bedömning bör varje sökande som kallas till intervju få möjlighet att möta två intervjuare.

Med hänvisning till kvarstående brister i två av de viktigaste kriterierna anser de sakkunniga att Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos inte uppfyller de kvalitetskrav som måste ställas på högskoleutbildning. Den bristande lärarkompetensen gäller den utbildning som bedrivs i Stockholm. Därför bör föreningen inte ges tillstånd att fortsätta bedriva den utbildning som är förlagd där. Om det enligt lag och förordning inte är möjligt att återkalla examensrätten för en utbildningsort anser de sakkunniga att examensrätten i sin helhet vid Svenska Föreningen för Klinisk Hypnos bör återkallas.

¹ Psykoterapeutexamen, Examensrättsprövning för tio enskilda utbildningsanordnare
Högskoleverkets rapportserie 1999:9 R